

Utbildningsutvärdering med extern bedömning
vid Göteborgs universitet

BEDÖMARUTLÅTANDE FÖR MASTER I SOCIALT ARBETE VID SAMHÄLLSVETENSKAPLIGA FAKULTETEN

G 2018/162

Kort bakgrund

Bedömargruppen (se nedan) har haft i uppdrag att utifrån universitetets kriterier för utbildningsutvärdering enligt [policy för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling](#) och med stöd i [vägledning för utbildningsutvärdering](#) utvärdera Master i socialt arbete vid Samhällsvetenskapliga fakulteten. Uppdraget har utgått från följande åtta områden:

- att de faktiska studieresultaten motsvarar lärandemål och högskoleförordningens examensmål
- att undervisningen sätter studenternas/doktorandernas lärande i centrum
- att undervisningens innehåll och form vilar på vetenskaplig och/eller konstnärlig grund samt beprövad erfarenhet
- att lärarna har aktuell och adekvat ämnesmässig, högskolepedagogisk och ämnesdidaktisk kompetens samt att antalet lärare står i proportion till utbildningens omfattning och innehåll
- att utbildningen är relevant för studenternas/doktorandernas och samhällets behov
- att studenterna/doktoranderna har inflytande i planering, genomförande och uppföljning av utbildningen
- att en för alla studenter/doktorander tillgänglig och ändamålsenlig studie- och lärmiljö föreligger
- att kontinuerlig uppföljning och utveckling av utbildningen genomförs

Inför utvärderingen lämnade fakulteten och institutionen ett stort antal dokument till bedömargruppen i en mapp med filer. I filerna återfanns t.ex. utbildningsplan, kursplaner, kursvärderingar, personalförteckningar, kursmaterial som studiehandledningar, examensuppgifter, bedömningskriterier etc. och exempel på examinerade uppgifter och självständiga arbeten. Den 15 november 2017 genomfördes ett förberedande möte där bedömargruppen samlades och gjorde en första värdering av det material som fanns tillgängligt, vilken information och underlag som i övrigt behövdes samt planerade platsbesöket. Efter genomgång av materialet och inledande samtal kompletterades det tillgängliga materialet med studentstatistik samt uppgifter från studier av avhopp och av antagna studenter som inte påbörjat studierna. Inför platsbesöket hade bedömargruppen grundligt gått igenom det tillgängliga materialet och formulerat frågor för platsbesöket.

Platsbesöket genomfördes den 30 januari 2018 (program för platsbesök, se bilaga). Bedömargruppen har därefter med utgångspunkt i underlag och platsbesöksintervjuer via cirkulering av text via epost gemensamt utarbetat sitt bedömarutlåtande. Bedömargruppen har genom hela arbetet varit eniga i sina bedömningar och står gemensamt bakom det utlåtande som här lämnas.

Följande personer har ingått i bedömargruppen

- Kerstin Svensson, professor i socialt arbete, Lunds universitet (ordf)
- Lena Hübner, docent i socialt arbete, Stockholms universitet
- Cristina Foconi, arbetslivsrepresentant, Göteborgs Stad
- Monica Johansson, universitetslektor i pedagogik, institutionen för pedagogik och specialpedagogik/ prodekan, utbildningsvetenskapliga fakulteten, Göteborgs universitet
- Veronica Green, studeranderepresentant, socionomprogrammet, Uppsala universitet

Utbildningens främsta styrkor och svagheter samt bedömargruppens reflektioner och rekommendationer

Bedömargruppens samlade mening är att Masterprogrammet i socialt arbete vid Samhällsvetenskaplig fakultet, Göteborgs universitet, håller god kvalitet i sina olika delar, medan sammanhållningen av programmet som helhet kan utvecklas.

Nedan presenteras vår bedömning utifrån de åtta punkter som väglett vårt uppdrag. Efter bedömningarna av vart och ett av dessa områden sammanfattas bedömargruppens synpunkter och rekommendationer lämnas för fortsatt utvecklingsarbete.

1. Att de faktiska studieresultaten motsvarar lärandemål och högskoleförordningens examensmål.

I utbildningsplanen för masterprogrammet (daterad 2014-10-02) framkommer att programmet inte har några lokala mål, dvs. ingenting utöver vad som i Högskoleförordningen formuleras som mål för masterutbildning. De obligatoriska kursernas mål ansluter väl till de mål som formulerats i examensordningen och att döma av de examinationsuppgifter vi tagit del av är Högskoleförordningens mål operationaliserade på ett rimligt sätt. För de obligatoriska såväl som för de valbara kurserna har samtliga examinationsuppgifter formen av individuella ”papers”; hemskrivningar som ofta innehåller en fallstudie med temata som i samtliga fall placerar sig inom kursernas innehåll och mål. I några av dem har den studerande använt sig av empiriskt material hämtat från den verksamhet där hen befinner sig, i några fall har den studerande samlat empiriska data inkom för den aktuella studien. Överlag kopplar de studerande den empiri de har till teoretiska begrepp på ett mycket bra sätt. Examinationsuppgifterna varierar dock framställningsmässigt. Uppgifternas teman relaterar i samtliga fall till kursens innehåll och varierar därför mycket sett till ämnen och framställning. Exempel på variationen är att i en valbar kurs består uppgiften av en personligt hållen och ”nära” beskrivning av en kvinnlig klients liv och i obligatorisk kurs i kvantitativ metod ges en systematisk presentation av hur bivariata och multivariata analysmetoder kan användas på ett empiriskt material. Bredden bland masterprogrammets kurser blir på så sätt väldigt tydlig.

De två självständiga arbetena som presenterats för utvärderingen håller hög kvalitet och de betyg som satts är helt adekvata. Genomgående förhåller sig de examinationsuppgifter och självständiga arbeten vi kunnat granska på ett högst rimligt sätt till flertalet av de mål som stadgas i examensordningen. Huruvida målet att uppgifter ska genomföras inom givna tidsramar uppfylls kan vi dessvärre inte bedöma av examinationsuppgifterna. Däremot framkommer det tydligt bl.a. i statistik av studentgenomströmning, uppföljningsenkäter till avhoppades studenter och intervjuerna vid platsbesöket att det är ett stort problem att få studenterna att fullfölja kurserna och att de slutförs inom avsatt tid. Av vad som framkommit under utvärderingen är detta troligen till stor del beroende av yttre faktorer, som konkurrensen med parallellt yrkesarbete och bristande intresse från arbetsgivare.

Sammantaget är bedömargruppens mening att de faktiska studieresultaten motsvarar lärandemål och högskoleförordningens examensmål.

2. Att undervisningen sätter studenternas/doktorandernas lärande i centrum

Studiehandledningarna för masterkurserna är mycket väl utformade. Det har ett stort pedagogiskt värde att ha lättförståeliga studiehandledningar med schema tillsammans med instruktioner för föreläsningar och utförliga litteraturhänvisningar till varje moment. Ur denna aspekt sätts studentens lärande i centrum då det inte kommer att föreligga några otydligheter om kursens upplägg och studenten kan planera hur hen vill lägga upp sina studier på förhand.

Kursutvärderingarna ger en positiv bild av föreläsningarna och i många kurser (av de där studerande har lämnat svar på kursutvärderingarna) beskrivs föreläsningarna som bland det bästa i kursen och att studenterna fått en god teoretisk kunskap. Många studenter önskar dock mer föreläsningar och litteraturseminarier för att lättare ta till sig kunskap. Detta kan dock sättas i kontrast mot att många har svårt att få ihop sina studier och sitt arbetsliv, då fler föreläsningar onekligen skulle leda till mer timmar som måste gå till studier. Föreläsningar som knyter an till praktiken efterfrågas i flera fall. Av vad som framgår i det material vi har haft tillgång till får studenters lärande stor plats, i synnerhet i de valbara kurserna. De icke-valbara kurserna ger intryck av att mycket ska avhandlas på lite tid och studenterna uttrycker också behov av mer lärarledda timmar i de kurserna, vilket inte verkar kunna efterlevas med det låga antalet studenter. Institutionens intresse för att möta studenterna i deras lärande framgår också av genomförda uppföljningar av studenters erfarenheter av och förutsättningar för att genomföra utbildningen.

Sammantaget är bedömargruppens mening att undervisningen sätter studenternas lärande i centrum.

3. Att undervisningens innehåll och form vilar på vetenskaplig och/eller konstnärlig grund samt beprövad erfarenhet

Av studiehandledningar och scheman framkommer att professorer och docenter verkar som lärare i kurserna, kursledarna är vanligen docenter, men det förekommer att kursansvarig inte har docentkompetens. Kurserna, såväl de obligatoriska som de valbara, har genomgående lärare med god förankring i de för kursen relevanta områdena. Litteraturlistorna visar att den litteratur som används håller god vetenskaplig kvalitet, både läroböcker och artiklar ingår i kurserna. I stort förefaller litteraturen avspegla den aktuella forskningen inom respektive område väl, men det förekommer kurser med övervägande äldre litteratur, se t.ex. kurs i kvalitativ metod, 15 hp. Studiehandledningarna visar att undervisningen håller en god vetenskaplig nivå genom de uppgifter studenterna har att arbeta med.

Sammantaget är bedömargruppens mening att undervisningens innehåll och form vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

4. Att lärarna har aktuell och adekvat ämnesmässig, högskolepedagogisk och ämnesdidaktisk kompetens samt att antalet lärare står i proportion till utbildningens omfattning och innehåll.

Bemanningen i kurserna är uppenbart dimensionerad efter ett större antal studenter. Antalet lärare involverade i masterprogrammet är högt i relation till de få studenterna. Bilagda lärarlista presenterar lärarna, men inte hur stor andel av deras undervisning som rör det aktuella masterprogrammet i socialt arbete. I en inledande fras framgår: ”Under läsåret 2016/17 har 43 medarbetare medverkat i undervisningen för masterprogrammet i socialt arbete resp. dess fristående kurser. 7 professorer, 8 docenter, 19 fil.dr., 6 forskarstuderande och 3 universitetsadjunkter”. Av scheman och listor över

kursbemanning framkommer att kurser vanligen upprätthålls av en-två lärare med stöd i andra lärare som medverkar i specifika moment.

I de olika kurserna har lärarna ofta vad institutionen betecknar ”trippelkompetens” dvs. professionskompetens som socionomer, forskningskompetens som docenter eller professorer och pedagogisk kompetens i form av bland annat högskolepedagogisk utbildning. Ibland genom en och samma person, ibland genom kombinationen av lärarpär eller lärarlag för kursen. Utöver de lärare som kontinuerligt verkar i kursen ges inom kurserna vanligen också föreläsningar av väl kompetenta specialister utifrån deras specifika forskningsområden. Det förekommer också att doktorander medverkar i mindre insatser på kurserna.

Sammantaget är bedömargruppens mening att lärarna har aktuell och adekvat ämnesmässig, högskolepedagogisk och ämnesdidaktisk kompetens samt att antalet lärare står i proportion till utbildningens omfattning och innehåll.

5. Att utbildningen är relevant för studenternas/doktorandernas och samhällets behov

I kursutvärderingarna är det sällan möjligt att utläsa de yrkesverksammas synpunkter, men det som framkommer är att studenterna uttrycker att det är svårt att klara den höga studietakten, det är för mycket litteratur och för svåra guider, de önskar fler lärarledda lektioner och de uttrycker att stressen att kombinera med arbetet gör att man hoppar av. I en studie av studieuppehåll framkommer däremot tydligt att arbetsgivarna ofta inte tillåter studier på arbetstid och framför allt inte vid uppsatsarbetet, master påverkar inte löneutvecklingen, att masterstudie väljs bort till förmån för ”Steg 1” (grundläggande psykoterapiutbildning) och andra utbildningar som mer direkt relaterar till arbetets utförande samt att det i masterkurserna är för hög studietakt och för höga krav på närvaro.

Det har i vår utvärdering inte framkommit något som visar att utbildningens innehåll inte är relevant för studenternas och samhällets behov. Däremot framkommer det tydligt att det i samhället, bl.a. hos arbetsgivare, saknas kunskap om vad en master i socialt arbete kan och att det idag finns ganska litet stöd i arbetslivet för masterexamen eller för masterstudier i socialt arbete.

Sammantaget är bedömargruppens mening att utbildningen är relevant för studenternas och samhällets behov.

6. Att studenterna/doktoranderna har inflytande i planering, genomförande och uppföljning av utbildningen

För att kvalitetsäkra masterprogrammet finns ett styrdokument, institutionens interna kvalitetssäkringssystem. De områden där ett studentperspektiv kanske representeras starkast är i utbildningskommittén (UK), den aktuella översynsgruppen av masterprogrammet samt i kursutvärderingarna. UK har genomgående haft en studentrepresentant. I översynsgruppen finns också en studentrepresentant. Kursrapporterna visar tydligt att studenternas synpunkter tas tillvara, de lyfts fram och diskuteras i relation till hur kursen kan förbättras. Det förekommer också att man i kursintroduktioner, studiehandledningar etc. informerar om förändringar som genomförts pga. av studenters synpunkter. Däremot får studenter som lämnat synpunkter i kursvärderingar inte någon återföring om hur deras respons på kursen hanterats.

Sammantaget är bedömargruppens mening att studenterna har inflytande i planering, genomförande och uppföljning av utbildningen

7. Att en för alla studenter tillgänglig och ändamålsenlig studie- och lärmiljö föreligger

Undervisningen sker i huvudsak i institutionens lokaler och med universitetets resurser i övrigt, vilket förefaller fungera väl. Digitala och interaktiva webbmiljöer används i ringa omfattning. Den schemalagda undervisningstiden är begränsad och studenterna behöver i stor utsträckning på egen hand skapa sig en ändamålsenlig studie- och lärmiljö för sina individuella studier. Det saknas explicita insatser för att gynna studenters utbyte av varandra under icke schemalagd tid, varför studie- och lärmiljön under den omfattande tiden för självstudier helt vilar på studenten. I dessa frågor finns ett upparbetat sätt att arbeta med studenter i internationella masterprogrammet, men inte för det svenska.

Sammantaget är bedömargruppens mening att en för alla studenter tillgänglig och ändamålsenlig studie- och lärmiljö föreligger i fråga om institutionens och universitetets resurser.

8. Att kontinuerlig uppföljning och utveckling av programmet genomförs

Parallellt med att vi såsom extern bedömargrupp har uppdraget att utvärdera master i socialt arbete finns en intern översynsgrupp. Det visar på att detta program har stort behov av att genomlysas och förändras. Det är också intressant att notera att i institutionens HP/VP 2017-2019 finns en aktivitet där systematiska programutvärderingar för institutionens samtliga program ska utvecklas. Vid institutionen finns bland annat Utbildningskommittén och Forum för kursansvariga, där kvalitetsarbete är ett prioriterat område att arbeta med. Utifrån den dokumentation som redovisas från dessa forum förefaller kvalitet fokuseras men det är svårt att förstå systematiken i arbetet. Det saknas en sammanhållen, kontinuerlig uppföljning av programmet som helhet. Ansvar för överblick över programmets helhet vilar på några enstaka funktioner/personer, såsom studierektor och proprefekt med utbildningsansvar. Utvecklingsarbetet av masterprogrammet förefaller tidigare ha varit svagt och splittrat. Kontinuerlig uppföljning och utveckling av hela programmet är svårt att få syn på och det är en fragmenterad bild av programmet som framträder. Det finns kursuppföljning av olika slag och studierektors sammanställningar och kommentarer förefaller mycket relevanta och väl insatta, men kunskaper och erfarenheter på programnivå kommer i skuggan av de olika kurserna. Programmet saknar en uttalad programledning, det saknas kommunikation mellan programmets olika kurser och inga mer omfattande dokumenterade analyser av hela programmet finns i materialet.

Sammantaget är bedömargruppens mening att kontinuerlig uppföljning och utveckling av programmet genomförs, men att detta är ett område som kan utvecklas.

Bedömargruppens sammanfattade synpunkter och rekommendationer

Bedömargruppens mening är att masterprogrammet i sina delar håller god kvalitet och att de intryck utvärderingen gett i huvudsak är positiva. Därtill finns en medvetenhet inom institutionen om att programmet behöver utvecklas, vilket vi menar är positivt.

Till det utvecklingsarbete som pågår vill vi tillföra följande:

- *Värna helheten, tänk ”program” mer än kurs och håll samman programmet genom kontakter och utbyte mellan lärare i de olika kurserna.* Detta är särskilt viktigt i frågor om uppföljning och utveckling, som idag ligger i huvudsak på kursnivå och i specifika funktioner. Det saknas en helhet och ett ”vi” i hur man talar om, och därmed troligen också tänker om, masterprogrammet. Ge också studenterna stöd för sammanhållning, kontakter och utbyte inom programmet för att stärka deras studiemiljö. Hämta gärna inspiration från arbetet för de internationella masterstudenterna.
- *Se över de valbara kurserna.* Valbarheten har inte legat i vårt uppdrag att värdera, men det har tydligt framkommit att det å ena sidan framställs som ett mycket stort utbud av kurser, å andra sidan i realiteten är få alternativ att välja på för den enskilde studenten. Kurser ges bara vissa terminer och kurser ställs in på grund av få studenter. Det som framställs som programmets styrka blir därmed dess svaghet när den uppgivna bredden inte finns i realiteten. De många, och periodiskt involverade, lärarna i de valbara kurserna gör också sammanhållningen bland programmets lärare komplex.
- *Se över relationen till socionomprogrammets sista termin.* De valbara kurserna på socionomprogrammets termin 7 och masterprogrammets inledning kan samordnas. De är alla på avancerad nivå och de möter det yrkesinriktade intresset hos studenterna. Därtill skulle en samordning av teman och kursomfattning mellan termin 7 och masterns första år ge ett bättre studentunderlag. I det arbetet kan inspiration hämtas från Stockholms universitet. Teori- och metodkurserna inom masterprogrammet kan läsas i direkt anslutning till det självständiga arbetet, under masterns andra år.
- *Utveckla relationen till omvärlden/arbetsgivarna.* Ha en tydlig bild av vad en master kan och är, som kan presenteras för arbetsgivare och användas i utvecklingsarbete. Fundera över om arbetsplatser på ytterligare vis kan involveras i masterkurserna, t.ex. genom studentarbeten, muntliga presentationer av masteruppsatser och om de självständiga arbetena mer strukturerat kan förankras på arbetsplatser så att det gynnar studenternas fördjupade kunskap om det sociala arbetets praktik, samtidigt som det medvetandegör omvärlden om värdet av en master.
- *Utveckla relationen till forskning och forskarutbildning.* Fundera över om masterstudenterna kan involveras mer aktivt i pågående forskning vid institutionen. Avgränsade uppgifter i forskningsprojekt, liksom möjligheten att med sin masteruppsats medverka till ett pågående forskningsprojekt gynnar studenternas kunskaper om forskning samtidigt som det ger ett bidrag till forskningen. Kurser på avancerad och forskarutbildningsnivå kan troligen samköras inom specifika områden och på så sätt medverka till ett breddat/fördjupat kursutbud för studenter på båda nivåerna.

8.30 – 9.30 bedömargruppens möte

9.30– 10.30 lärarrepresentanter

10.45 – 11.30 studentrepresentanter

11.30 – 12.30 representanter för externa intressenter

12.30 – 13.30 Lunch (catering), inkl. bedömargruppens möte

13.30 – 14.15 representanter för forskning, forskarutbildning och FoU-verksamhet

14.15 – 15.00 översynsgruppen för masterprogrammet (representanter)

15.00 – 16.00 bedömargruppens möte

16.00 – 17.00 institutions/programledning och fakultetsledning. Återföring och dialog.